

Rolnummer 623
Arrest nr. 66/94 van 14 juli 1994

A R R E S T

In zake : de prejudiciële vraag betreffende artikel 479 van het Wetboek van Strafvordering, gesteld door het Hof van Beroep te Gent.

Het Arbitragehof,

samengesteld uit de voorzitters L. De Grève en M. Melchior, en de rechters L.P. Suetens, L. François, P. Martens, J. Delruelle en H. Coremans, bijgestaan door de griffier L. Potoms, onder voorzitterschap van voorzitter L. De Grève,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

* *

I. Onderwerp van de prejudiciële vraag

Bij arrest van 3 december 1993 in zake het Openbaar Ministerie tegen Christian Deleu heeft het Hof van Beroep te Gent, eerste kamer, de volgende prejudiciële vraag gesteld :

« Worden de artikelen 6 en 6bis van de Grondwet geschonden door artikel 479 van het Wetboek van Strafvordering in zoverre dit via de wettelijke indeling van de misdrijven leidt tot een afwijking van de gewone regelen inzake bevoegdheid voor de strafvervolgning wegens inbreuk op artikel 27.3.1, 1°, en 27.3.3 van het koninklijk besluit van 1 december 1975 houdende algemeen reglement op de politie van het wegverkeer ? ».

II. De feiten en de rechtspleging in het bodemgeschied

Bij exploit van 19 en 26 april 1993 wordt Christian Deleu, advocaat en plaatsvervangend politierechter, gedagvaard om te verschijnen voor de eerste kamer van het Hof van Beroep te Gent op grond van een reeks inbreuken op artikel 27.3.1, 1°, en op artikel 27.3.3 van het koninklijk besluit van 1 december 1975 houdende algemeen reglement op de politie van het wegverkeer, zoals gewijzigd bij het koninklijk besluit van 18 september 1991, in werking getreden op 1 januari 1992.

Aangezien, enerzijds, de betrokkene plaatsvervangend politierechter is en bijgevolg onderworpen is aan het stelsel van voorrecht van rechtsmacht, en, anderzijds, de voormelde inbreuken wanbedrijven zijn, wordt hij onmiddellijk, met toepassing van artikel 479 van het Wetboek van Strafvordering, voor het Hof van Beroep gedagvaard.

Voor dat Hof werpt de beklaagde op dat artikel 479 van het Wetboek van Strafvordering de toenmalige artikelen 6 en 6bis van de Grondwet schendt in zoverre het ook van toepassing is op inbreuken op het wegverkeersreglement. Na te hebben vastgesteld dat geen enkele van de omstandigheden waarin geen verplichting bestaat om een prejudiciële vraag te stellen aanwezig is, stelt het Hof van Beroep de voormelde prejudiciële vraag.

III. De rechtspleging voor het Hof

De expeditie van de verwijzingsbeslissing is op 13 december 1993 ter griffie ingekomen.

Bij beschikking van 13 december 1993 heeft de voorzitter in functie de rechters van de zetel aangewezen overeenkomstig de artikelen 58 en 59 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof.

De rechters-verslaggevers hebben geoordeeld dat er geen aanleiding was tot toepassing van artikel 71 of 72 van de organieke wet.

Bij beschikking van 21 december 1993 heeft het Hof de zetel aangevuld met rechter-verslaggever H. Coremans.

Van de verwijzingsbeslissing is kennisgegeven overeenkomstig artikel 77 van de organieke wet bij op 25 januari 1994 ter post aangetekende brieven.

Het bij artikel 74 van de organieke wet voorgeschreven bericht is bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 25 januari 1994.

Memories zijn ingediend door :

- de Procureur-generaal bij het Hof van Beroep te Gent, Koophandels plein 23, 9000 Gent, bij op 10 februari 1994 ter post aangetekende brief;
- Christian Deleu, Oude Vestingstraat 3A, 8500 Kortrijk, bij op 4 maart 1994 ter post aangetekende brief;
- de Ministerraad, Wetstraat 16, 1000 Brussel, bij op 11 maart 1994 ter post aangetekende brief.

Van die memories is kennisgegeven overeenkomstig artikel 89 van de organieke wet bij op 17 maart 1994 ter post aangetekende brieven.

Er zijn geen memories van antwoord ingediend.

Bij beschikking van 10 mei 1994 heeft het Hof de zaak in gereedheid verklaard en de dag van de terechtzitting bepaald op 1 juni 1994.

Van die beschikking is kennisgegeven aan de partijen en hun advocaten bij op 10 mei 1994 ter post aange-tekende brieven.

Op de terechtzitting van 1 juni 1994 :

- zijn verschenen :
 - . Mr. P. Van Eeckhaut en Mr. J. De Groote, advocaten bij de balie te Gent, voor Chr. Deleu;
 - . Mr. P. Peeters, advocaat bij de balie te Brussel, voor de Minis terraad;
- hebben de rechters-verslaggevers H. Coremans en L. François verslag uitgebracht;
- zijn de advocaten gehoord;
- is de zaak in beraad genomen.

Bij beschikking van 2 juni 1994 heeft het Hof de termijn waarbinnen het arrest moet worden gewezen, verlengd tot 13 december 1994.

De rechtspleging is gevoerd overeenkomstig de artikelen 62 en volgende van de organieke wet, die be-trekking hebben op het gebruik van de talen voor het Hof.

IV. *In rechte*

- A -

Memorie van Christian Deleu

A.1. De indiener van de memorie wijst er vooreerst op dat hij de grondwettigheid van de procedure van voorrecht van rechtsmacht op zich niet betwist, doch enkel het *in casu* gehanteerde criterium van onderscheid waardoor ook inbreuken op het wegverkeersreglement, misdrijven waarop een correctionele straf is gesteld, onder die procedure vallen. Door te verwijzen naar de wettelijke indeling van de straffen wordt volgens de indiener van de memorie een niet-redelijk criterium gehanteerd. Een plaatsvervangend magistraat wordt immers voor een overtreding gedagvaard voor de politierechtbank, terwijl hij voor een inbreuk op het wegverkeersreglement, waarvoor de politierechtbank ook bevoegd is, voor het hof van beroep dient te verschijnen en aldus aan zijn natuurlijke rechter wordt onttrokken.

Volgens de indiener van de memorie bestaat er in die gevallen geen proportioneel verband meer tussen de afwijking van de gewone bevoegdheidsregels en het algemeen doel van het voorrecht van rechtsmacht, met name het vermijden dat magistraten zouden worden beoordeeld door hun gelijken en het verlenen van een zichtbaar en duidelijk karakter aan de vervolging door ze op een hoger niveau te laten behandelen.

Vervolgens wordt erop gewezen dat enkel de procureur-generaal bij het hof van beroep onderzoeksdaden kan stellen ten aanzien van personen op wie het voorrecht van rechtsmacht van toepassing is; de betrokken politieambtenaar dient zich te beperken tot het opstellen van een proces-verbaal van inlichtingen. Bij de vaststelling van verkeersmisdrijven is die werkwijze echter onmogelijk omdat de verbalisant niet kan weten dat de inbreuk is begaan door een persoon die onder het stelsel van voorrecht van rechtsmacht valt. Die persoon kan dan ook niet de waarborgen genieten die dat stelsel inhoudt. Hij ondervindt bijgevolg wel de nadelen van dat stelsel, maar geniet niet de bescherming die het verleent.

Memorie van de Procureur-generaal bij het Hof van Beroep te Gent

A.2. De Procureur-generaal bij het Hof van Beroep te Gent wijst er vooreerst op dat het stelsel van voorrecht van rechtsmacht als zodanig niet wordt betwist, maar enkel het feit dat men ter bepaling van de zwaarwichtige aard der vervolgingen, die een afwijking van de gewone bevoegdheidsregels kan rechtvaardigen, de wettelijke indeling van de misdrijven als criterium heeft genomen. De Procureur-generaal is van oordeel dat dit een ondubbelzinnige, objectieve en afdoende wijze van benaderen van de zwaarwichtige aard van een strafvervolging is.

De indiener van de memorie merkt op dat het verschil dat voor het aanwijzen van het bevoegde rechtscollege wordt gemaakt tussen overtredingen en inbreuken op het wegverkeersreglement, niet volgt uit de artikelen van het Wetboek van Strafvordering die het voorrecht van rechtsmacht regelen, maar wel uit het feit dat inbreuken op het wegverkeersreglement vanwege de op die inbreuken gestelde maximumstraffen, het karakter hebben van een wanbedrijf. Indien men aanneemt dat het gelijkheidsbeginsel niet wordt geschonden door het voorrecht van rechtsmacht als zodanig, noch door het feit dat het stelsel slechts geldt voor voldoende zwaarwichtig geachte strafvervolgingen en dat de door de wet op het misdrijf gestelde straf een redelijk criterium is voor de beoordeling van de zwaarwichtige aard van de strafvervolging, dan ligt het voor de hand dat de artikelen 6 en 6bis van de Grondwet niet kunnen zijn geschonden als de bijzondere strafrechtspleging, bedoeld in artikel 479 van het Wetboek van Strafvordering, van toepassing wordt verklaard op de strafvervolging uit hoofde van gelijk welk wanbedrijf wegens de bijzondere hoedanigheid van de te vervolgen persoon.

De Procureur-generaal bij het Hof van Beroep te Gent merkt vervolgens op dat de grondwettigheid van artikel 479 van het Wetboek van Strafvordering niet van geval tot geval of ten opzichte van elk misdrijf afzonderlijk dient te worden beoordeeld, maar wel aan de hand van de algemene beginselen die aan dat artikel ten grondslag liggen. Het is immers de grondwettigheid van dit laatste artikel die dient te worden getoetst en niet de bestraffing van bepaalde misdrijven met correctionele straffen.

Memorie van de Ministerraad

A.3. De Ministerraad merkt vooral op dat enkel de toepassing van het voorrecht van rechtsmacht op misdrijven, bestraft met correctionele straffen doch normaal behorende tot de bevoegdheid van de politierechtbanken, en in het bijzonder op inbreuken op artikel 27.3.1, 1°, en op artikel 27.3.3 van het wegverkeersreglement in het geding is.

Na een algemene ontleding van de inhoud van het gelijkheidsbeginsel, betoogt de Ministerraad dat de wetgever door de invoering van het stelsel van voorrecht van rechtsmacht een geoorloofd doel heeft nagestreefd. De wetgever wilde vermijden dat tegen de magistraten tergende of ondoordachte vervolgingen zouden worden ingesteld. Vervolgens wenste hij te vermijden dat magistraten zouden worden beoordeeld door collega's die zich te hunnen aanzien in een dubbelzinnige positie bevinden, waardoor hetzij te zachtmoedige, hetzij te strenge beoordelingen zouden kunnen worden uitgelokt. Die doeleinden werden nagestreefd ten einde de onafhankelijkheid van de magistratuur en de behoorlijke werking van de rechtsbedeling te vrijwaren.

De Ministerraad betoogt vervolgens dat het niet van toepassing zijn van het stelsel van voorrecht van rechtsmacht op overtredingen zijn grondslag vindt in de weinig zwaarwichtige aard van zowel de strafvervolging wegens loutere overtredingen als van de straffen die op overtredingen zijn gesteld. Voor overtredingen is een afwijking op de gewone bevoegdheidsregels niet nodig om de doeleinden die de wetgever bij de invoering van het stelsel van voorrecht van rechtsmacht voor ogen stonden, te realiseren. Immers, de lichte aard van de politiestraffen voorkomt dat de magistraten moeten vrezen voor tergende en onbillijke vervolgingen op initiatief van personen over wie zij zouden hebben moeten oordelen. Vervolgens maken de aard van de feiten en de wijze van vaststelling ervan het eveneens mogelijk de vrees van de maatschappij voor de ongestraftheid van de magistraten weg te nemen.

De Ministerraad wijst erop dat de uitbreiding van de bevoegdheid van de politierechtbank tot bepaalde feiten die met correctionele straffen worden gestraft, werd verantwoord door organisatorische en praktische overwegingen, met name de behoorlijke werking van de correctionele rechtbanken en de hoven van beroep. De wetgever wilde evenwel door de bevoegdheidstoewijzing aan de politierechtbank geen afbreuk doen aan de ernst van de inbreuk, gemeten aan de wettelijke strafmaat die werd gehandhaafd. Ook die bekommernis maakt een geoorloofd doel uit.

De Ministerraad betoogt voorts dat het criterium ter onderscheiding van de gevallen waarop het voorrecht van rechtsmacht van toepassing is, namelijk de aard van de straf die op het misdrijf is gesteld, een objectief criterium is.

Ook de onderscheiden behandeling van de magistraten die een loutere overtreding hebben begaan en derhalve voor de politierechtbank moeten verschijnen, en de magistraten die een wanbedrijf hebben begaan dat tot de bijzondere bevoegdheid van de politierechtbank behoort en hiervoor voor het hof van beroep dienen te verschijnen, is volgens de Ministerraad redelijk verantwoord. De ernst van de op het misdrijf gestelde straf vormt immers een belangrijke overweging bij het toepasselijk maken van het stelsel van voorrecht van rechtsmacht. De wetgever heeft geoordeeld dat er reden was om te vrezen voor een inbreuk op de onafhankelijkheid van de magistraten, indien die bij het uitoefenen van hun wettelijke taak van rechtspreken beducht moeten zijn voor tergende en lichtzinnige vervolgingen voor misdrijven waarop een zware strafmaat staat. Die beoordeling van de wetgever kan niet als onredelijk worden beschouwd. De ernst van de straf die op een misdrijf is gesteld, kan immers een belangrijk element van beïnvloeding vormen bij het beoordelen van de aan de rechter voorgelegde zaken. Het aanvaarden van het criterium van de bevoegde rechtbank om het stelsel van voorrecht van rechtsmacht al dan niet toepassing te laten vinden, zou daarentegen met zich meebrengen dat vervolgingen lichtzinnig worden ingesteld tegen magistraten door eenieder die zich benadeeld acht door feiten waarop ernstige straffen worden gesteld.

Tot slot voert de Ministerraad aan dat er tussen de aangewende middelen en het beoogde doel een redelijke verhouding is.

- B -

B.1. Artikel 479 van het Wetboek van Strafvordering bepaalt :

« Wanneer een vrederechter, een rechter in de politierechtbank, een rechter in de rechtbank van eerste aanleg, in de arbeidsrechtbank of in de rechtbank van koophandel, een raadsheer in het hof van beroep of in het arbeidshof, een raadsheer in het Hof van Cassatie, een magistraat van het parket bij een rechtbank of een hof, een lid van het Rekenhof, een lid van de Raad van State, van het auditoraat of van het coördinatiebureau bij de Raad van State, een lid van het Arbitragehof, een referendaris bij dat Hof, een generaal die het bevel voert over een divisie, een provinciegouverneur, ervan beschuldigd wordt buiten zijn ambt een misdrijf gepleegd te hebben dat een correctionele straf meebrengt, laat de procureur-generaal bij het hof van beroep hem dagvaarden voor dat hof, dat uitspraak doet, zonder dat beroep kan worden ingesteld. »

Krachtens artikel 29, tweede lid, van de wetten betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij koninklijk besluit van 16 maart 1968, worden de inbreuken op de reglementen uitgevaardigd op grond van die wetten, andere dan de door de Koning als zodanig aangewezen « zware overtredingen », gestraft met een gevangenisstraf van één dag tot één maand en met geldboete van 10 frank tot 500 frank of met één van die straffen alleen.

Christian Deleu wordt beticht van inbreuken als bedoeld in laatstgenoemd artikel. Normalerweise behoort de berechting van die inbreuken, op grond van artikel 138, 6°, van het Wetboek van Strafvordering, tot de bevoegdheid van de politierechtbank. Omdat de betrokkene een persoon is op wie het bijzonder stelsel van voorrecht van rechtsmacht van toepassing is, en de misdrijven waarvan hij wordt beticht wanbedrijven zijn, werd hij door de procureur-generaal gedagvaard om voor het hof van beroep te verschijnen.

B.2. Het voorrecht van rechtsmacht, dat van toepassing is op de magistraten, met inbegrip van de plaatsvervangende magistraten, en op bepaalde andere ambtsdragers, is ingesteld met het oog op het verzekeren van een onpartijdige en serene rechtsbedeling ten aanzien van die personen. De bijzondere regels op het gebied van onderzoek, vervolging en berechting die het voorrecht van rechtsmacht inhoudt, beogen te vermijden dat, enerzijds, ondoordachte, onverantwoorde of tergende vervolgingen jegens de ambtsdragers op wie dat stelsel van toepassing is, op gang zouden worden gebracht, anderzijds, die ambtsdragers hetzij te streng, hetzij met te veel toegevendheid zouden worden behandeld.

Het geheel van die motieven kan redelijkerwijze verantwoorden dat de personen op wie het voorrecht van rechtsmacht van toepassing is, op het gebied van het onderzoek, de vervolging en de berechting anders worden behandeld dan de rechtsonderhorigen op wie de gewone regels van strafvordering van toepassing zijn.

B.3. De prejudiciële vraag betreft evenwel niet het bijzonder stelsel van voorrecht van rechtsmacht als zodanig, doch enkel de toepasselijkheid ervan op de in artikel 479 van het Wetboek van Strafvordering genoemde ambtsdragers voor zover die worden vervolgd op grond van bepaalde in artikel 29, tweede lid, van de gecordineerde wetten betreffende de politie over het wegverkeer bedoelde inbreuken, meer in het bijzonder op grond van inbreuken op artikel 27.3.1, 1°, en op artikel 27.3.3 van het koninklijk besluit van 1 december 1975 houdende algemeen reglement op de politie van het wegverkeer.

B.4. De wetgever vermag de toepassing van het voorrecht van rechtsmacht voor te behouden voor vervolgingen betreffende inbreuken die hij als voldoende gewichtig aanziet. De wettelijke indeling der misdrijven die resulteert uit de zwaarte van de straffen welke op die misdrijven zijn gesteld, vormt - welke de ter berechting bevoegde rechtbank ook moge zijn - een objectief en adequaat criterium om te bepalen of het voorrecht van rechtsmacht toepassing moet vinden.

Er wordt niet aangetoond - en het Hof ziet niet in - dat aan het vereiste van een redelijk verband van evenredigheid tussen de door de wetgever aangewende middelen en het beoogde doel niet zou zijn voldaan.

Om die redenen,

het Hof

zegt voor recht :

Artikel 479 van het Wetboek van Strafvordering schendt de artikelen 10 en 11 van de Grondwet (vroegere artikelen 6 en 6*bis*) niet, in zoverre dat artikel via de wettelijke indeling van de misdrijven leidt tot een afwijking van de gewone regelen inzake bevoegdheid voor de strafvervolgning wegens inbreuk op artikel 27.3.1, 1°, en op artikel 27.3.3 van het koninklijk besluit van 1 december 1975 houdende algemeen reglement op de politie van het wegverkeer.

Aldus uitgesproken in het Nederlands en het Frans, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, op de openbare terechtzitting van 14 juli 1994.

De griffier,

De voorzitter,

L. Potoms

L. De Grève